

629
Carl Dumreicher

Sra Regensen
til Studenterforeningen

Studenterforeningens
Hundredaarsfest
16. Juli 1920

Aage Barfoed Møller.

Nr. 2629.

Denne Bog udlånes ikke.

1881-82
201

**Fra Regensen
til Studenterforeningen.**

Den danske Studenterforening, der i Dag paa festlig Vis mindes Hundredaarsdagen for sin Stiftelse, har Grund til med særlig Glæde at højtideligholde denne Dag, fordi den nu — i 1920 — staar ikke blot som den ældste, største, livskraftigste og, hvad Fremtiden angaar, i enhver Henseende betryggede Forening af danske Studenter, men ogsaa — ligesom i 1820 — som det eneste almene Udtryk for hele den danske Studenterverden, Hjemmet for alt dansk Studenterliv.

Dens Opgave er nu som før af dobbelt Art, vender baade indad og udadtil og hyder den at bevare den kulturelle, sociale og nationale Stilling, hvori den paa bedste Maade kan tjene saavel den Ungdom, den er stiftet for, som det Folk, hvorfra denne Ungdom gaar ud.

Over Studenterforeningens Stiftelse hviler et eget og indtagende Skær. Om dens Tilblivelse staar selve Glansen af Danmarks lyse Nætter. Den springer ud af sin Tid som et Sommerbarn, der fødes under klare og forjættende Lykkestjærner. En lun Juniasten, i hvis blaa Tusmørke Lindeduft, Læmpelys og Stjerneblink blander sig paa henseende Vis, en ærverdlig gammel Gaard, bag hvis røde Murværk Rundetaarns mørke og mægtige Masse som en uhyre Min-

destøtte tegner sig mod den blege Nattehimmel, en begejstret Ungdom, i hvis Hjerter Vilje til at sprænge alle Porte ind til Frihedens Kongerige, Trods mod Resterne af Fortiden, Tro paa Evne og Ret til handlende at være med i Øjeblikkets Opgangstid og Tillid til midt i den at være Budbringer om Fremtiden skaber en pludselig, uforglemmelig og forenende Stemning, en ildnende Sang, i hvis stolte Ord og stærke Toner alle uklart gærende Drømme og Længsler med eet Slag udløses — og Studenten som Type staar oprejst i Regensgaarden, beredt til at bygge sig sit eget nye og frie Hjem, som kun han skal skrive Lovene for. I dette Nu bliver han sig sin Titel fuldt bevidst som noget, der giver ham baade en særegen Værd, en særegen Ret og en særegen Pligt. Og i dette Nu, hvor han — billedligt talt (for det Kendetegn kom først en Menneskealder efter) — sætter Studenterhuen fast paa sit Hoved og stiller sit Liv under Evighedens Synspunkt, bliver ogsaa Studenterforeningen til.

Det 18. Aarhundrede kender herhjemme ingen særskilt Studenterstand. Udstilt i Kaar adskilles den danske Studenterverden ogsaa i Kammeratskab. For de mere velhavende aabnede Klubberne sig og blandede dem med sine brogede, halvt borgerlige, halvt militære Bestanddele. De mindre velbeslaaede slap enten ind paa Kollegierne, hvor de forsvandt i de smaa Alitesamfund, eller førte en lidet paa-agtet og lidet munter Tilværelse rundt omkring paa lejede Kamre i stadig Kamp med Studier og Subsidier. Der var ingen aandelige Samlingspunkter. Og der var heller intet stedligt Midtpunkt.

En Særstilling indtoges imidlertid af Regensen og Regenslivet. Det er alt andet end tilfældigt, naar Regensen bliver det Sted, hvor Studenterforeningen og dermed Studenterlivet, saaledes som vi forstaa det, faar sin Fødselstid. Her spirede alt det, der 1820 bryder ud i fuldt Flor. Paa Regensen staaer Studenterforeningens Dugge, Regensgaarden er dens Fødested.

Og dog var Regensen i de Tider ingenlunde det poetiske Studenterbo, det senere paa Scenen blev til, men snarere et lovomgærdet Jomshorg. Selve Bygningen var temmelig forsalden udadtil, saa det i 1793 blev nødvendigt at understøtte, at „naar den ikke bliver prækaveret med styrkende Midler, vil den komme til at se ud som en Gryde“, og indadtil var den indrettet med spartansk Tarvelighed og styret med spartansk Strengthed af det teologiske Fakultet. Om end det mest nedværdigende Symbol herpaa — Jærnstængerne foran Vinduerne — forsvandt op mod det 18de Aarhundredes Slutning, førtes Livet dog under et smaaligt og stadig Tilsyn med alle Ting. Selv Udgangsfriheden begrænsedes af Midnatstimen, da Porten lukkedes og Nøglerne overgaves til Regensprovsten. Og selv Høstrup ved ikke bedre Ord at mindes Regensen med end „Fæstningen“, afsondret fra Hverdagen udenfor dens Mure og præget af Professorernes myndige og militaristiske Ænevælde.

Men i denne Gryde gærede og boblede det under Laaget. Regenslivet havde ogsaa sine Lyssider.

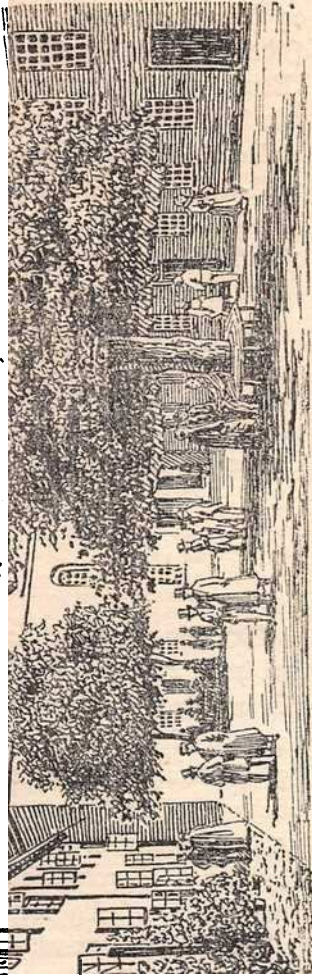
Dets Provst var den humane, milde og forstaaende Rasmus Nyerup, alle Regensianeres gode Ven. Dets

Kontubernalisme fostrede en Række trofaste Kammeratskaber, Jordbunden for den Broderskabsfølelse, der snart efter skulde blive et af Tidens akademiske Slagord. Den bestedne Leve-
maade frembragte en Ungdom, der var vant til at se mere paa det aandelige end paa det legemlige. Og midt i Gaardens prosaiske Stensirkant blomstrede den rene, lysegrønne Æstetik i Linden fra 1785, det første Bud om Poesi og Skønhed som Studiernes forædlende Tilgift, der forvandlede Regensianerne fra „Ligbærere og Svirebrødre til dannede Mennesker og Foster sønner“. Den var allerede et helt anse-
ligt Træ, under hvis Grenestygger det efterhaanden blev Skik at samles til tvangfri Sammentømster i tvangfri Paa-
klædning for paa samme Tid at synge, drikke og smøge Tobak. Naar noget hændte, der var værd at drøfte, var man saa smaat begyndt at rykke fra Stuen ud i Gaarden. Og uden at den er sig det bevidst, bliver denne Kavaj- og Pibetid som det lette Forspil til den dramatiske første Akt, der snart skal udspilles netop i den røde Gaard og under den grønne Lind.

Lidt efter lidt begynder Samtalerne, paavirket af Tiden, at „hæve sig over Snaps og Tobak“ og Regensgaarden at blive den akademiske Ungdoms „aandelige Mønstringplads“.

Med 1801 var Danmarks nationale Vækkelsestid indledet. 1803 kom Oehlenschlägers Digte og dermed Landets lyriske Vaartid. Saa talte Henrik Steffens, lidt senere Grundtvig. Literatur, Filosofi og Kunst fik Plads ved Siden af Brødstudiet. Og Regensianerne, der i de milde Sommeraftener samlede sig under Lindens Løv, lyttede til

og fik en Fornemmelse af, at nye Tider bankede paa Porten. Hidtil havde de egentlig ikke været med til noget som helst. Men hvad Studenterkorpset 1801-1807-1814 havde ydet paa sit Omraade, fik man nu Lyst til at yde paa Ideernes Volde. Politisk var man altfor loyal til at tænke paa Kamp og Kæmpe. Men æstetisk var man jo egentlig vel udrustet med Aandens Daaben og helt vel skiftet til at overtage Rollen som offentlig Mening og efter Eksemplet syd fra danne et Slags dansk Burschenschaft. Fra Debatterne begyndte man da at gaa over til Handling, værgede sin Yndlingsdigter eller pib et umuligt Theaterstykke ud og fik Trang til at følge lidt mere med, læse mere, tale mere — helst med erfarne Akademikere — og træde op uden forinden at skulle indhente en Professors Tilladelse.

Men selv om København saaledes var begyndt at spørge om, hvad Regensen mente om forskellige Spørgsmaal, og selv om Regensianerne nu og da tilkæmpede sig en og anden aandelig Sejr, var og blev det kun deres lille Kreds og var og blev de ufri, bundne af Hensyn, ikke mindst til en højt ubehagelig Luftebestemmelse. De manglede Førere til at lede sig, de manglede en Organisation, der kunde forene dem alle, de manglede Styrkesølelsen af at have en Hær bag sig og de manglede især Lejligheden til at erhverve sig det altsammen.

Men da den kommer — tilsyneladende saa ganske tilfældigt — er de ogsaa Klarer for at udnytte den i fuldt Maal.

Den bestod i en ny Luftebestemmelse, et Paabud om, at heller ikke Gilderne under Linden maatte vare længere end til Midnat, og til denne nye Krænkelse af Friheden sluttede

sig — med en pudsig Sammenblanding af Idealisme og Materialisme — krænkede Madtilbøjeligheder. Til Harmen over en ubehagelig Professor kom en mindst lige saa berettiget Harm over en brøsig og fedtet Regensøkonom. Begge skulde straffes og straffes netop ved et Lindegilde, hvor Professoren kunde faa sit Per eat og Økonomen unddrages Fortjenesten ved at man selv overtog Fortæringen.

Men bag Planen ulmede andre Planer. Tiden var inde til at give denne dobbelte Protest dobbelt Vægt ved at lade den udgaa — ikke fra Regensianernes lille Kreds, men fra hele den danske Studenterverden, der hermed indbødes til at deltage i en „Lystighed“ i Regensgaarden Mandagen d. 5te Juni 1820 — af Hensyn til Luffetiden sikkert saa tidligt paa Aftenen som vel muligt — og til samtidig at tage det afgørende Skridt for at afryste Aaget.

Det var selve Frihedens hellige Begreb, der var i Fare, selve Frihedens høje Ideal, det gjaldt om at værgе.

Løftede man Blikket og saa ud over Danmarks Grænse, mødte man jo alle vegne dette nye Ideal og en Ungdom, som stod paa Vagt for det. Rundt om i Tyskland havde Frihedskampene mod Napoleon skabt de saakaldte Burschenschaften, hvis Seltraab var Fre, Frihed, Fædreland. Bevægelsen, der var udgaaet fra Jena, havde lige fremkaldt det berømte Wartburg-Møde d. 18. Oktober 1817, der tilsigtede et landsomfattende Burschenforbund og fra Regeringernes Side var blevet mødt med strappe Modtræk. Og langt nede i det urolige Balkanhjørne kæmpede Grækerne deres heltemodige Frihedskamp, hvori ogsaa danske Studenter kort efter skulde deltage af ren philhellenist Begejstring.

Herhjemme havde man ganske vist ingen Metternich til med Jærnhaand at hindre Studenternes demagogiske Tilbøjeligheder, men kun de to Møllere — Professorens og Økonomen — til Frihedssjender. Politiske Frihedstendenser nærede man trods det landsfaderlige Ænevælde som sagt netop ikke og søgte sig snarere sikker paa Delvillie fra allerhøjeste Sted. Til Gengæld var libertas academica pludselig blevet et Aenodie, til hvis Forsvar man mobiliserede alle Minervas Sønner.

Og de mødte in pleno. Den endnu bevarede Liste over Deltagerne opviser henved 200 — siden for manges Vedkommende velkendte — Navne. Det vil sige, at praktisk talt alt, hvad der betød noget i Studenterverdenen, den Aften fulgte Opfordringen. Regensianerne selv dannede Kærnen. Men til den søjede sig en Kreds af Studenter fra de andre Kollegier og fra Studiekamrene rundt omkring, ældre og yngre Akademikere, hvis Tilstedeværelse er et Vidnesbyrd om, at der bag den tilfældige og lokale Anledning laa et alment Maal. Alle har de sikkert vidst, at den Aften vilde der ske et eller andet stort og betydningsfuldt for den Stand, de tilhørte.

Festen selv var, som en af de mange Beretninger kalder den, „ædruelig og tarvelig“, men Stemningen var, som den gamle Biskop Brammer i sine Ungdomserindringer ligesom lidt nylende indrømmer, gjort Sammentkomsten til „en opløftende og uforglemmelig Aften“, hvori man søgte sig kal-

det til fra nu af at blive „Fædrelandets værdige Sønner som Videnskabsmænd“ og levendegjorde „broderlig Samfundskærlighed til hverandre“. For første Gang har en ubestrikelig Sællesfølelse omsluttet alle. Ægentlige Taler — bortset fra de Skaaler og de „Pereat“, der udbragtes for henholdsvis yndede eller mindre yndede Professorer — blev der jo ikke holdt. Men man har druffet sammen, talt sammen og sunget sammen. Og under en af Viserne er sikkert alle sprunget op, henrevne baade af Tekst og Musik, og har — som det siden blev Stik under Ussyngelsen af den — rakt hinanden Haanden og dannet en levende Broderkæde.

„Silentium! Nu vil Abrahams synge Winthers nye Vise for os“.

Saaledes har det sagtens, just som Stemningen var paa sit højeste, lydt med kraftig Røst — og formodentlig har det været Henrik Krøyer, Digterstudentens djærve Kontubernal, der har ledsaget disse Ord med et Slag i Træbordet. Han har rimeligvis i de sidste Dage faaet sine zoologiske Studier temmelig hyppigt forstyrret, naar enten Christian Winther kom farende ind til ham for at høre hans Mening om endnu et Vers af Visen, eller hans musikalske Broder Ernst Krøyer stillede sig op for at synge den Melodi, han i en Fart havde maattet sætte til. Som fadder baade til Ordene og Tonerne har Henrik Krøyer vel vidst, hvad der nu vilde komme, og paabudt Stilhed.

Og nu springer en ung, elegant Stikkelse, Kadetternes forgudede Lærer i det franske Sprog, det københavnske Borgerskabs ombejlede Selskabsanger, Juristen Nic. Chr. Le-

vin Abrahams, op mellem Flaſterne og Glasſene med en Stump Papir i Haanden. Og med en indledende Haandbevægelse op mod det Løvtag af ſommergrønne Lindegrene, under hvis Skumring han ſtaar, begynder han med ſin ſmukke og ſmildige Mandsſtemme — *allegro moderato* — at ſynge:

Her under Nathimlens rolige Skygge
vil vi, o Frihed! dit Tempel opbygge,
Glædernes milde Pauluner opſlaae;
Trofaſte Brødre! vor Hymne ſkal ſtige,
Stjernen ſkal vidne, at Ingen vil ſvige;
Herrer vi ere i Manderneſ Rige,
vi er den Stamme, ſom evigt ſkal ſtaaе!

Chor: Herrer vi ere i Manderneſ Rige,
vi er den Stamme, ſom evigt ſkal ſtaaе!

Vi ere Værn om den helligſte Have,
der ſkal vi kraftigen pløje og grave,
der ſkal vi fredeligt vande og ſaaе;
Enige Brødre i Sorg og i Gammen
knytter de mægtige Vaaben tilſammen!
Haven vil trives, og evigt ſkal Stammen
herligen grønnes og aldrig forgaaе!

Chor: Haven vil trives, og evigt ſkal Stammen
herligen grønnes og aldrig forgaaе!

Bonde og Søemand og Kriger med Sværdet,
Roeret og Plougen, de ſtaaе uforfærdet,
bygge paa Dannemarks Gjerde og Vold;
Høiſtolens Sønner ſtaaе ikke tilbage,
ogſaa vi kæmpe de Nætter og Dage,
driftigt vi Bogen og Pennen vil tage,
det er de Mærker, vi føre i Skjold.

Chor: Driftigt vi Bogen og Pennen vil tage,
det er de Mærker, vi fører i Skjold.

Giv mig dit Haandtag, min Ven og min Broder!
 Sværg mig at elske vor kjærlige Moder;
 blusser din Kind ej ved Dammemarks Navn?
 Naar hendes Bud du vil øve og ære,
 den hendes Datter, dit Sind mon begjære,
 skal for din Trostskab Belønningen være,
 den skal du høste i Kjærligheds Favn.

Chor: Trostskab vi sværge, og Lønningen skal være
 Trostskab beredt udi Kjærligheds Favn.

Hvad vi har lovet med Hjerter og Stemme,
 ærlige Brødre! det aldrig vi glemme,
 selv udi Graven ei Flammen udgaae!
 Stjernen, til hvem vore Bønner opstige,
 vidne, at Ingen af alle vil svige,
 Herrer vi ere i Aandernes Rige,
 vi er den Stamme, som evigt skal staae.

Chor: Herrer vi ere i Aandernes Rige,
 vi er den Stamme, som evigt skal staae.

Som han staar der i Halvlyset og slynger Visen Vers
 for Vers ud over den lyttende Flok, der danner hans Kor
 og gentager Slutningslinierne, er han den ideelle Studen-
 tersfanger. Og det er et lykkeligt Øjeblik ogsaa for ham selv.
 Lige hjemvendt fra Udlandet har han med lige stor Iver
 dyrket gamle og opdyrket nye Bekendtskaber baade paa Re-
 gensen og ude i Byen. Han er Bindeleddet mellem Studen-
 terverdenen og Borgerskabet, Vidnesbyrdet om den unge, al-
 sidigt uddannede Akademikers misundelsesværdige Fører-
 stilling. Han har i selve sit vindende Væsen den fulde Ret
 til at bære den første virkelige Studentertøise frem — i det
 samme Aar, hvori han ved sin Kyndighed i fransk Sprog
 er med til at bære endnu 'et Bud om dansk Aandsliv ud
 i vide Kredse gennem sin Oversættelse af Hans Christian
 Ørstedes latinske Redegørelse for sin store Opdagelse.

Da han igen stiger ned, slaar Jubelen sammen om ham og vender sig derpaa mod Digteren, der sidder med et lidt forlegent Smil, som var han ganske ustyldig i hele Gaardens Begejstring.

Lad os — hundrede Aar fjærnet fra alle de Jølelser, den vakte — se lidt nærmere paa Christian Winthers berømte Studenterfang med det sidenhen næsten berygtede Omkvæd.

Sangen er en Hymne. Strafs i første Vers betoner en af Linierne — i sin oprindelige Stikfelse — det vægtigt:

„Trosfaste Brødre! Hymnen skal stige . . .“

Netop en saadan passede til Stedet: Frihedens Tempel, hvortil Regensgaarden allerede poetice er blevet ombygget „under Nathimlens rolige Skygge“. Denne indledende Stedsangivelse, dette ægte Wintherske Naturanslag, er en *licentia poetica*, et forkortet Udtryk for: her under den rolige Nathimmel i Skyggen af Regenslinden. Forklaringen til den poetiske Korthed har vi andetsteds, i et Brev, som Christian Wilster et Par Aar forinden, medens han sidder som Huslærer paa Gisselsfeldt, sender til Dennen Abrahams. Med et Citat fra Horats' Ode taler han der netop om Linden, hvis Grene „umbram hospitalem consociare amant“, elske at forene sig til en gæstfri Skygge. Udtrykket har sikkert ikke været Christian Winther ubekendt.

Under denne grønne Lindeskygge oprejser han da nu selve Frihedens Tempel. Der er heri mere end en aktuell Brod, rettet mod Professorovergrebet. Et saadant bærede man

just ikke med Hymner, Sange til Gudernes eller — hvad der i dette Tilfælde er det samme — Ideernes Ære.

Det er ikke blot, som der er blevet sagt, den rene Studenterfrihed modsat Skoledrengens Tvang, Friheden som Modsatning til Pligt og Arbejde, Friheden til ganske simpelt at være til, der her hævdes og paakaldes. Friheden er ikke blot et andet Udtryk for aandelig Sommerferie. Nej, det er Friheden som abstrakt Begreb, selve den absolutte Friheds Ide, baade saaledes som Tyskland forstod den overfor Folkeundertrykkeren Napoleon, som Burscherne forstod den overfor de eneældige Landesregeringer og som Grækerne forstod den overfor Tyrkiet. Der er Oprørsklang i Udtrykket. Denne Sang, der saa beskedent benævner sig en „Studenterveise“ er, ret beset, en dansk Studenter-Marseillaise.

Og hvor Friheden er, viger Krigen for Freden. Glædernes „milde Pauluner“ kan opslaaes. Denne sidste Vending er Smilet under Alvoren og virker — ovenpaa den høstidelige Henvendelse til Friheden — som et muntret og hjemligt, sagtens paa Regensen velkendt Slagord, beregnet paa de omkringsiddende, der ved, hvad det betyder: at solde.

Derefter gør Forestillingen om Templet sig igen gældende. Nu følger nemlig en Løfte-Æd under Paakaldelse af „Brødre-
renes“ Trofasthed og af Stjærnen, der er Vidne til Ædens Afslæggelse og Vidne om dens Ubrydelighed. Og efterat Blikket saaledes er rettet opad, hedder det med et Udtryk, der har sin næsten ordret tilsvarende Parallel i de tyske Burschenlieder:

„Herrer vi ere i Vlandernes Rige“.

Vlandernes Rige er det poetiske, men ligesom mere konkrete Udtryk for Ideernes Verden, alle Tænkningens Vandsomraader, idet der for Studenternes Vedkommende ligesom

gøres et vist Fællesskab gældende med alle Aandens afdøde Stormænd. Ordet „Aand“ er endvidere dobbelttydigt, antyder Muligheden af i Lighed med Lærlingen i Goethes Digt at være Herre over mystiske og for almindelige dødelige utilgængelige Kræfter. Det hele er altsaa hverken mere eller mindre end en lyrisk-romantisk Germanisme, et Forsøg paa at fordanske Burschenschaftets Grundide.

Derefter søger Blikket atter nedad og træffer Træets Stamme, hvorfra nu det sidste Billede hentes:

„Vi er den Stamme, som evigt skal staa“.

Med ganske samme Ønske var Regenslinden efter Sagnet blevet plantet. I dette lyse Træ saa Christian Winther jo, som alle Regensianere, Symbolet paa selve Gaardens nye Aand:

Fidel er Du som alle vi.
 Regensen er vor Moder.
 Dit Sind er sundt, Din Tanke fri
 og hver Student Din Broder.

Var det formeget at sige, at de, der levede i Pagt med dette skønne og frodige Træ, ogsaa var forudbestemt til Pagten med Evigheden, til at være Tidens og Folkets egentlige, sande og stedsevarende Kærne?

Andet Vers nævner saa Opgaven, Pligterne, der samles i det kraftige og fredelige Arbejde i Videnskabens hellige Have, i Viljen til indefter at vinde, hvad der udadtil var gaaet tabt. Med en Vending, der — om den ikke var laant direkte fra de dengang uden Strupler anvendte Liederkommersbücher og derfor var Tilhørerne bekendt — kunde komme til at virke lidt pudsig, beskrives det som et Arbejde, hvorunder de enige Brødre knytter de mægtige Vaaben sammen. Hvilke disse Vaaben maatte være herhjemme, hvor vi ikke

i Gjebliffet brød os om andet end Fred, kommer Christian Winther først i Slutningen af tredje Vers i Tanter om. De to sidste Linier lød her nemlig oprindeligt:

Dygtigt vi Bogen og Pennen vil tage,
det er de Vaaben, vi føre i Skjold.

Det var ikke alle Studenter, der var kaldede til og havde haft den Lykke at tjene paa Soldatervis og danne et krigsrisk Korps, men alle kunde de gribe de aandelige Vaaben og deltage i Kampen paa Aandens Valpladser.

Og det var ikke uden Betydning at understrege, at til at kæmpe var heller ikke Studenterne uwillige. Erindringen om, hvorledes alle Samfundsklasser, alle Dele af Befolkningen: Bønder, Sømænd og Soldater (med Attributterne Plov, Kor og Sværd i en for Rimets Skyld omvendt Ordene) havde værget Danmark, nødvendiggjorde en Fremhævelse af, at heller ikke „Højskolens Sønner“ — man ventede Ordet Studenter, som overhovedet slet ikke forekommer i Visen, men Betegnelsen er rimeligvis en siden Grundtvigs Krigstaler paa Borchs Kollegium gængs Omskrivelse af „Universitetets Studenter“ — agter at staa tilbage, om end de nu er henvist til at kæmpe og sejre paa andre Omraader. Maalet er dog det samme. Det er Danmark, det gælder, selv om de — som Grundtvig 1817, vilde det med sit nye Tidsskrift — er henvist til en aandelig Vold, til at bygge med paa et aandeligt Danevirke.

Ved det følgende, „herlige fjerde“ Vers blev det som sagt siden Skik, at alle rejste sig og ved Ordene:

„Giv mig Dit Haandtag, min Ven og min Broder“.

raakte hverandre Haanden. Versets Indhold er iøvrigt en højestemt Fædrelandslyrik, et ægte Stud af Tidens Jord-

bund. Korliniens haandfast opstillede Regnskab: Trostab mod Fædrelandet belønnet med Trostab hos den elskede har Forbilleder i samtidige danske, men ikke i tyske Viser. Baaede det symboliske Træ, Broderklyngen, Denstabsstjernen, Trostabeløftet og Kærlighedsbelønningen forekommer i den første Sang (af Udgiveren Semper Hilaris [d. v. s. Sylvestert Hertz] og til Musik af Weyse) i den allerede 1819 udkomne Samling af „Studenterviser i dansk, islandsk, latinsk og græsk Maal“. Og Tanken — „for Pigen og vort Land“ som den senere lød i mere folkelig Form — laa jo ikke netop Christian Winther fjærn.

Femte og sidste Vers lægger saa de ærlige Brødre paa Sinde ikke at glemme, hvad baaede Hjerter og Læber har sagt „Ja“ til. „Selv udi Graven“ (der menes sagtens enten: lige til Alderdommen eller: med Døden i Udsigt) maa Glæmmen — Trostabens og Frihedens Dobbeltflamme — ikke udslukkes. Og Visen slutter med at gentage Billedet af Stjernen, der skal være det bestandige Vidne om, at „ingen af alle“ (direkte oversat Germanisme) vil svigte Løftet og Kaldet.

Hvad er altsaa Christian Winthers „Studentervise“?

Halvt en Frihedshymne, halvt en Fædrelandsang, halvt Selvros, halvt Selvforsvar, halvt dansk og halvt germanisk — alt i alt en Sang, der lige til den faste, daktyliske Rytme (ogsaa i saa Henseende ligger et Forbillede sporligt bagved) er saa lidt Winthersk som vel muligt, forsaavidt enestaaende i hans Produktion. Næppe uden Hensigt staar den derfor forrest i „Digte“ 1828. Den hører egentlig ikke hjemme der.

Over dens Modtagelse kunde Forfatteren ikke klage. Hans Moder, der om Halvbroderen Poul Møller altid erklærede

rede, at „han naar ikke Christian“, sældede den Dom, at den var „et glad begejstret Udbrud i Sølelsen af at være trængt gennem Kundskab til Lys, en Bebudelse af Ordet: udslukker ikke Nanden.“ Det er jo i alle Tilfælde een forklaring. Og i Frederik Fabricius' lille Skitse „En Studenterfærd“, som Forfatteren — den senere Regensprovst — oplæste en Majaften i 1821, synger Studenterne den med Begejstring under et Sold ved et Skovløberhus i Dyrehaven i Nærværelse af selve Statsminister M[østing].

Den blev hurtigt trykt og hurtigt populær. I et Brev fra Købelev ¹⁷/₁₁ 1821 til Regensvennen Visby anmoder Winther ham nemlig om at sende sig det „nye Oplag“ af Visen, hvis den allerede foreligger. Den var forresten faa Uger efter Sammenkomsten blevet optaget i Rosenkildes „Brevduen“ (No. 5. Mandagen d. 26. Juni 1820) — et Ugeblad af et, endogsaa meget blandet Indhold — under Mærket „Vinter“. Den fik naturligvis Plads i den nye Studenterforenings første Visebog fra 1822 (med Melodien trykt i den nye Udgave 1833). Og i den komiske Original, Klokker Thomas Visning Heegaards just ikke for Poesiens Skyld berømte „Kimpose“ 1824 er et af Digtene skrevet i dens Rytme [Note: „af en bekendt Forfatter“] og til dens Melodi.

Kritiken har jo senere taget anderledes haardt fat. Allerede 1835 angreb Wilster (i sin Kritik af Christian Winthers lige udfomne „Nogle Digte“, hvorved han som bekendt kom ind i en hæftig Fejde med Poul Møller) især Visens Omkvæd, der „altid synges med lydeligst Røst af de maadeligste Studenter“. Og 1838 lød der — ved Fæsten i Anledning af Halvtredsdaarsdagen for Stavnshaandets Løsning — protesterende Røster, der hævdede at Studenternes „største Ros er, om vi kunne blive „gode Bor-

gere". Og J. L. Heiberg lader i 1842 (Digtet „Charlottenlund. En Stovscene" i „Danmark. Et malerist Atlas". Kbh. 1842) med udsøgt Haan en Flok Skoledrenge, der er paa Fodtur ud ad Strandvejen, synge i Kor:

Ufvejen! Folt! for den vordende Rus,
 I maa lære hans Værd at skatte.

Vi danner den Stamme, som evigt skal staa,
 bejslet af Guddomsflammen.
 En Stamme kan ej afvejen gaa,
 derfor afvejen for Stammen.

Unledningen til den haanende Anvendelse af de alment kendte Strofer var da isøvrigt ikke mere Studenterforeningen, der samme Aar havde bragt Fru Heiberg et Sakkeltog, men den nystiftede Academicum, hvis politiske og oppositionelle Liberalisme var et Forargelsens Tegn for den ifølge sin Hegelianisme stoffkonservative Digter.

Og i Syrrerne afskaffede Carl Ploug ganske Christian Winthers Studenteropsang til Fordel for Høstrups uskylt digt klingende Driftevise: „Nu er det stille—", hvor Afstanden mellem Poesi og Prosa, den gyldne Idetilværelse og det graa Døgnliv, behændigt blot antydes i Modbillederne: den soldende Studiosus perpetuus overfor den snorkende Hr. Sørensen, en Situation, hvori der er mere Smil end Spot.

Men ret forstaaet taber Christian Winthers Studenterovise det Stær af Studenterhovmod, som senere Tider har

hørt bag Ordene, løseerne fra deres historiske og literære Baggrund, og som endnu Holger Drachmanns ironiske Skildring af „de danske Studenter med Kofarderne paa“ er paavirket af.

Christian Winther selv var visseelig alt andet end en Burschentyper, selv om han, da han kort efter — af tvingende Studiehensyn — ombyttede Regensen med Købelev Præstegaard, en Tid lang yndede at optræde i Burschens korte, olivengrønne Jakke med bar Hals og lille Hue. Det var kun lidt udvendigt Kofetteri. Inderst inde var og blev han den ægte danske Student. Og ved at være Student forstod han, som det fremgaar af et lille Digt i „Sang og Sagn“ 1840, at være ung og have Kærligheden og Lykken med sig — de to Ting var for ham forresten eet og det samme. Det var nu hans Definition. Fra 1824, da han bosatte sig i Nærheden af Boldhusgade, deltog han i anden Plan i det egentlige Studenterliv. Han havde sit Stambord og sin Stamfreds mellem 2 og 4 og skrev — bortset fra en enkelt politisk Vise i 1831 og en enkelt Prolog — mest Balsange og Driftviser, der karakteristisk nok forherligede den i Boldhusgade ikke just almindelige Drik Champagne:

thi hver Perle rund og fin
gemmer snildt en Amorin.

Og han var — med sit musikalske Øre — til stor Nytte ved Udgivelsen af den statelige Visebog „Sange for Studenterforeningen“ 1833. Paa Titelbladet er tegnet en yndefuld Dignet af Dennen Constantin Hansen. Over en knækket Træstamme, op mod hvilken Athenes Skjold og Hjælm er stillet, ligger Gudindens store Spyd som Vippe for to smaa vingede Gudebørn: Amor med Buen og Bacchus med Druestaven. Midt paa sidder Uglen, ængsteligt balancerende

med udspilede Vinger. Der er nemlig ikke fuldkommen Ligevægt: Amor er især med at vippe Bacchus op. Hos Christian Winther selv opvejede Amor altid Bacchus.

Hans Studentervise fra 1820 blev da det eneste af hans Bidrag til dansk Studenterdigtning, der fortjener at huskes. Vi kan gerne omfortolke den — som Vilhelm Andersen lader Bernhard gøre det i Forspillet til „Den krøllede Frits“, der angives at foregaa 1824, og erstatte det omi-nøse Omkvæd med det filosofisk smagende og derfor aldeles ikke Wintherste Udtryk „Redstaber i Aandens Riges Historie paa Jorden“. Vi kan gerne forklare, at Herrer i Aandernes Rige kun vil sige, at vi er Herre over en Række af Aar, hvis inderste Maal er aandelig Selvudvikling, og at vi snarere burde kalde os Tjenere, fordi alt vort Arbejde træder i evige Ideers, i kulturelle Værdiers Tjeneste. Og vi kan gerne indrømme, at Christian Winther som Student er mindre Type end Individualitet og for vore Øjne i Evnen til at krystallisere, hvad det studentiske er, ikke „naar Poul“. Vi er lidt mere i Slægt med Jævnheden, Lunet og Mandfolketonen hos Poul Møller.

Men Christian Winther er os værdifuld alligevel — som Symbolet paa Ungdommen og Uroen, paa den umiddelbare Livsfylde og primitive Livsglæde, som danske Studenter nødig bør være foruden.

Med fuld Ret staar hans Marmorbuste — affløret den 28. November 1896 — i Festsalens Pantheon.

Christian Winther blev i et givet Øjeblik Forsangeren, Formeren af det Løsen, hvorunder der nu skulde rykkes frem. Men Sørerevnen, Viljen til at lede og Kraften til at organisere besad ikke han, men et andet C. W. — det blev Christian Wilster, der udkastede Programmet for Studenterforeningen og gennemførte Stiftelsen af den.

Han stod just midt i en af sit korte Livs lykkeligste Perioder, havde forladt en Huslærerplads paa Gisselsfeldt og endnu ikke overtaget en anden ved den russiske Legation. Han var fri — baade for Stilling, Pengesorger og Sygdom (Brystet var hans svage Punkt) — og kunde med godt Humør og friske Kræfter tage fat paa Opgaven.

Blev han end ikke nogen Studenterdigter — hans eneste Bidrag i saa Henseende er den „lystige Vise i Daktyler“:

De første Prygl vi i Skolen fik . . .

blev han til Gengæld Drivfjedren i Værket. Under den sølgende og hurtige Udvikling — Indbydelse til at stifte Foreningen (12. Juni), Stiftelsesdagen (16. Juli), Lovenes Vedtagelse (3. September), Seniorvalgene (17. September) og Lokalernes Aabning (30. Oktober) — blev der mere Brug for praktisk Handlekraft end for lyrisk Enthousiasme. Og det er Wilsters Skyld, naar der i disse Maanedre blev handlet baade med Kraft, med Hurtighed og med Omtanke. Han blev baade Programmets og Lovenes Aand.

Sammenholder man disse Studenterforeningens første Love med den af den nedsatte Lovkommission afgivne Erklæring om Stiftelsens Grund og Formaal, kan man ikke

andet end anerkende den Idealisme, der gaar igennem Ordene. Gjaldt det end for enhver Pris at overbevise mistænksomme Professore om det ugrundede i at formode en ny „Svireklub“ eller et farligt dansk Burschenschaft, er der dog fuld Alvor i denne Erklæring om oprigtig Iver for al Videnskab, sand Begejstring for alt stort, godt og skønt, inderlig Kærlighed til og dyb Ugtelse for sin Stand, gensidigt Brodersind og virksom Broderaand uden nogen Klasseforskjel, Ungdom og Glæde tæt sammenvævet med Vilje og Arbejde, Nuets og Evighedens fulde Harmoni — mindre kunde og mindre skulde ikke gøre det. Den attraaede Frihed skulde bruges og ikke misbruges. Kort udtrykt: Studenterforeningen satte i 1820 Maalene indadtil først og højest, traadte aabent i det ideelle Studenterlivs Tjeneste og satte den aandelige Selvudvikling til akademisk præget Personlighed som Hovedpunkt paa sit Program.

Saaledes løber en Række Forudsætninger — udviklet Kammeratskab, vaagnende Fællesfølelse, vaagnende Frihedsfølelse, vaagnende Aandsliv, Indtryk udefra og Modtryk hjemmefra — sammen paa een Gang og faar den danske Studenterungdom til med eet Slag at blive sin egen Herre og stifte sit eget Hjem „til Videnskabelighedens og Brodersindets Fremme“, til Kamp mod alt aandeligt Filisteri, til Værn for berettiget Standsfornemmelse og til Fremme af gode og ophøjede Livsmaal indenfor Aandens Verden. Midt i en mærkelig Gæringstid, midt i en grødeforjættende Grotid bryder ogsaa herhjemme indenfor Studenternes lille

Samsfund en Spire frem og udfolder sig paa een Aat til Blomst, omgærdet af unge Sinds frejdige Fremtidstro.

Den danske Studenterforening har aldrig været nogen praktisk Sammenslutning til Støtte for Fag eller Udkomme. Dens Opgave i 1820 — at tjene almene Studenterinteresser og sætte det ideelle over det materielle — kan vi vedkende os ogsaa i 1920. Den kan og skal have og hævde sin Plads indenfor dansk Aandslivs og dansk Ungdoms Historie.

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
AND
ZOOLOGY
OF THE
CITY OF LONDON
1871

